

**Arbeiderbevegelsens rus-
og sosialpolitiske forbund
(AEF)**

HANDLINGSPROGRAM

2008 – 2012

Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske forbund (AEF)

AEF, Torggata 1, 0181 Oslo

23 21 45 78 (23 21 45 77)

post@arbef.no

arbef.no

HANDLINGSPROGRAM 2008 - 2012

INNLEDNING

Arbeiderbevegelsens Rus- og Sosialpolitiske Forbund (AEF) er sosial- og edruskapspolitisk organisasjon. I samarbeid med den faglige og politiske arbeiderbevegelse for øvrig, vil vi arbeide aktivt for å styrke enkeltmenneskets sosiale muligheter og rettigheter. Vi forventer at en samlet arbeiderbevegelse har et bevisst forhold til rusproblematikken i samfunnet.

Arbeiderbevegelsens Rus- og Sosialpolitiske Forbund bygger virksomheten på arbeiderbevegelsens idealer: Lik rett for alle til å utvikle sine muligheter, lik rett til sosial trygghet og lik rett til å være med på å forme framtida for seg selv og sine barn.

Vår hovedoppgave er å styrke samfunnssolidariteten overfor mennesker som på grunn av sosiale, fysiske eller psykiske funksjonshemninger har fått redusert sine muligheter for sosial utvikling. Rusavhengighet rammer direkte og indirekte alle aldersgrupper i samfunnet.

AEF ønsker å bidra til folkeopplysning basert på de faktiske forhold vedrørende tilgang på rusmidler i befolkningen. AEF vil vise solidaritet med det enkelte menneske som rammes av avhengighet av alkohol og andre rusmidler.

GRUNNSYN

Etter vårt sosialpolitiske grunnsyn må arbeidet med å styrke stillingen for enkeltgrupper og enkeltmennesker som er blitt satt utenfor det sosiale sikkerhetsnett, gis prioritet framfor å bedre den generelle økonomiske standard for grupper som allerede har en høy levestandard.

Like sosiale rettigheter forutsetter:

- et velutbygd offentlig trygdesystem
- minsteinntektsgaranti for alle i samfunnet
- rett til arbeid også for alle som har reduserte arbeidsevner på grunn av sosiale, fysiske eller psykiske problemer.
- lik rett til god medisinsk- og sosial behandling på høyt nivå uavhengig av om behandlingsbehovet skyldes fysiske eller psykiske problemer, skader eller funksjonshemninger.

Vi vil at de ressurser samfunnet kan bruke til helse- og sosialformål skal fordeles i forhold til behov for hjelp og ikke i forhold til den enkeltes økonomiske muligheter.

Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske forbund har utviklet en aktiv solidarisk holdning til mennesker som har sosiale, psykiske eller fysiske problemer. Vi vil samarbeide med organisasjoner som aktivt arbeider for en styrking av solidaritetsånden i samfunnet.

Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske forbund vil fremme våre mål gjennom politisk arbeide og praktiske handlinger. Vi ønsker å samle alle som er enige i våre politiske mål og vårt grunnsyn i vår organisasjon uten å knytte andre betingelser til aktiviteten.

Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske forbund vil samarbeide aktivt med den øvrige arbeiderbevegelse og andre organisasjoner i løsningen av våre oppgaver. Vi ser det også som en viktig oppgave å påvirke den politiske og faglige arbeiderbevegelse til økt innsats for de sosialpolitiske oppgavene som forbundet satser på å bidra til løsning av. Det bør være et mål at AEF-lagene blir lokale senter for et bredt og aktivt sosialt arbeid og engasjement. At vi tørr å være medmennesker.

Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske Fforbund vil samarbeide med stat, kommuner og fylkeskommuner for å gjennomføre praktiske tiltak for å hindre rusmiddelskader og støtte opp om tiltak for rusmiddelavhengige, deres familier og grupper med andre særskilte problemer.

VISJON OG VIRKSOMHETSIDE 2008 – 2012

AEF skal jobbe etter følgende visjon og virksomhetsside:

Et sterkt og landsdekkende AEF som regnes med i samfunnet.

AEF vil drive aktivt sosialt arbeide for utsatte grupper gjennom praktisk politikk.

AEF ønsker at også vår organisasjon skal være et trygt og rusfritt miljø hvor enkeltmenneske som selv har egne erfaringer med rusproblem kan la egen erfaring komme andre til gode.

AEF er arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske organisasjon.

AEF arbeider for forebygging og en reduksjon av de skader og problemer som følger av alkohol og andre rusmidler.

AEF ønsker å påvirke politiske beslutninger, gjennom å arbeide internt i arbeiderbevegelsen og i samfunnet, og være synlig i utadvendte aksjoner og praktiske tiltak.

AEF skal bidra til å fremme selvhjelpstankegangen, nasjonalt og internasjonalt, som en ressurs både for enkeltmenneske og samfunn. Selvhjelp bidrar til å forhindre sosial ekskludering. Selvhjelp handler om kjærlighet, solidaritet og selvrespekt.

Videre foreslås som hovedslagord: **Aktiv som medmenneske**

PRIORITERTE OPPGAVER FOR KOMMENDE PERIODE:

Forbundet vil fortsatt prioritere arbeidet med 4 A-er:

- * **AKTIV FOR BARN OG UNGE**
- * **AKTIV MOT RUS**
- * **AKTIV FOR RUSFRIE SONER**
- * **AKTIV MOT LEGALISERING AV NARKOTISKE RUSMIDLER**

HOVEDMÅL FOR AEF 2008 – 2012

Vårt hovedmål er:

Å bli mer synlige som sosial- og ruspolitisk organisasjon.

Øke samarbeidet med den øvrige arbeiderbevegelsen i rus- og sosialpolitiske spørsmål.

Jobbe aktivt mot enhver form for legalisering av narkotiske rusmidler.

Skape en aktiv og framtidsrettet organisasjon på alle plan med engasjerte medlemmer. Vi trenger både støttemedlemmer og aktive medlemmer i lokalmiljøene.

POLITISKE HOVEDOPPGAVER

AEFs politiske hovedoppgaver vil i kommende periode bestå i:

Arbeide med gjennomføring av vårt handlingsprogram

Å jobbe aktivt mot enhver form for legalisering av narkotiske rusmidler.

Å være engasjert i dagsaktuelle sosialpolitiske saker som det er viktig at vi lar oss høre i.

Skaffe informasjon om holdninger og politiske initiativ i andre europeiske land til alkohol og rus.

AKTIV FOR BARN OG UNGE

Barn trenger trygghet i hverdagen. Virkeligheten er dessverre ikke slik for alle barn. Mange barn lever i dag under skadelige forhold, foreldre har dårlig tid, dårlig råd og dårlig samvittighet. De fleste barn mestrer en slik situasjon, det er slik livet ser ut, men det blir liten tid til å motta omsorg. Det er skremmende å se at stadig flere barn opplever sosial og/eller mental nød. Tall viser at antall barn som lever under sviktende omsorg bare øker. I tillegg til at vi vet at antallet vi burde bekymre oss for viser den samme kurve. Det trygge miljøet barn lever i, så som lokalsamfunn og familier brytes ned mer og mer.

Vi vet også at titusenvis av barn lever i en familie hvor en eller begge foreldre misbruker alkohol og/eller andre rusmidler. Det er et viktig arbeid for AEF å fortsette arbeidet med å synliggjøre disse vanskelige forholdene og gi tilbud til denne målgruppen.

Arbeiderbevegelsens Rus- og Sosialpolitiske Forbund vil ta del i kampen for at barn skal kunne få en likeverdig oppvekst. Dette vil vi gjøre ved å delta i en aktiv samfunnsdebatt, som ikke bare er utformet i ord, men også omsatt i handling i våre lokale lag. Vi vil være en aktiv aktør i dette arbeidet.

Til den dystre virkeligheten hører mishandling, incest og seksuelle overgrep, et stigende antall selvmord, flere gatebarn i de større byene og svært mange unge som sliter med spiseforstyrrelser og psykiske problemer. Rusproblemer er en del av hverdagen for mange av de barna som vokser opp.

Et stadig økende problem blant barn og unge er spilleavhengighet. En ungdomsundersøkelse fra 2003 viser at 11 000 ungdommer har problemer med pengespill. Ungdom utvikler spilleavhengighet i løpet av 6-12 måneder.

Det at hver 5. spilleavhengige tenåring har forsøkt å ta sitt eget liv er en kjensgjerning som ytterligere understreker alvorret.

AEF krever at minimum 1 % av spilleomsetningen avsettes til forebyggende arbeid og behandlingstiltak for spilleavhengighet. 230 000 nordmenn spilte på internett i 2006 og innsatsen var på over 6 milliarder kroner. Vi er svært bekymret for spill på internett og vil gå inn for at det avsettes midler til forskning på hvordan dette kan stoppes blant barn og unge.

Arbeiderbevegelsens Rus- og Sosialpolitiske Forbund vil gjennom aktiv innsats i lokalmiljøet bidra til at barn får hjelp i tide. AEF ser det som viktig at barns oppvekst settes på det politiske sakskartet slik at blant

annet hjelpeapparatet i kommunene blir godt utbygd. AEF ser det som helt uakseptabelt at kommuner ikke kan tilby de tjenester de er forpliktet til fordi det er ressursmangel og mangel på fagfolk.

AEF ser det som svært viktig at barnevernet blir styrket og at tverrfaglig samarbeid lettere kommer til syne når barn og deres familier trenger hjelp.

Det må innføres skikkelige kontroll- og tilsynsordninger for private barnevernstiltak. AEF vil fremme forslag om at det innføres et system med faste kvalitetsmålinger på alle slike tiltak.

AEF vil jobbe for at alle kommuner oppretter oppvekstetater og sørger for å velge en barnetalsmann som ivaretar alle saksområder.

Vedkommende må inneha bred innsikt og være en del av rådmannens stab. Det kan gjerne også i tillegg velges en politiker som får et spesielt barneansvar.

AEF krever en lovendring i barnevernet. Vi krever at barnevernet bør ha en lovfestet plikt med å følge opp barnevernsbarn mellom 18 - 23 år. I dag foretas skjønnsmessige vurderinger.

En undersøkelse som forskningsinstituttet NOVA gjorde i 2006 viser at 3 av 4 barneverns-barn blir sosialklienter.

Det frivillige organisasjonslivet gjør en betydelig innsats i de fleste lokalmiljøer. AEF vil være pådriver for at kommunene verdsetter denne innsatsen i langt større grad enn det som ofte er tilfellet i dag. Det er viktig at aktivitetstilbudet for barn og unge i det enkelte nærmiljø blir bredest mulig. Mangfold er veldig viktig.

Drift av ungdomsklubber er en klar kommunal oppgave, slik at flest mulig barn og unge kan nyte godt av et meningsfylt fritidstilbud.

I mange lokalmiljøer gjøres det en betydelig innsats fra voksne mennesker som går natteravn. For at dette skal bli vellykket, og ikke som i dag kun bygge på ildsjeler, er det nødvendig at kommunen tar et koordineringsansvar. AEF vil oppfordre til at dette gjøres enda flere steder enn i dag, og våre lokallag kan i mange tilfeller bidra aktivt ved å delta.

AEF vil:

Arbeide med prosjektet "De glemte og glemte barna"

Samarbeide med Framfylkingen i arbeidet for barn og unge

Fortsette arbeidet med barne- og ungdomsleire gjennom Barnas ferieklubb.

Arbeide for at minimum 1% av spilleomsetningen avsettes til forebyggende arbeid og til behandling av spilleavhengighet.

Arbeide aktivt for å få gjennomslag for våre politiske standpunkt når det gjelder barn og unge.

AKTIV MOT RUS

AEFs utgangspunkt når det gjelder holdningsskapende og forebyggende arbeid, er en erkjennelse av at vi ikke kan behandle oss bort fra rusmiddelproblemer. Vi vil styrke individet og har som mål å fremme en edruelig livsstil. AEF ønsker dermed ikke å fremstå som en ren avholdsorganisasjon.

AEF ser det som vår oppgave å bidra til det forebyggende arbeidet i kommunene, samt delta i holdningsskapende arbeid gjennom å informere om vår virksomhet. Vi mener de frivillige organisasjonene er en svært viktig del i samfunnet. Her skapes fellesskap, holdninger, kunnskap og sosialt nettverk. De frivillige organisasjonene besitter ofte mye kunnskap som bør tas vare på innen flere områder. Det bør arbeides for å forbedre de frivillige organisasjonenes arbeidsvilkår. AEF ønsker å påvirke de politiske myndigheter sentralt, regionalt og lokalt for å oppnå dette.

Videre må det forebyggende arbeidet må komme inn som en obligatorisk del i skolen. Vi ønsker at undervisningen i rusfag skal gi en mer realistisk avspeiling også av de mellommenneskelige tragedier som kan bli resultatet av foreldres og ungdommens eget bruk og misbruk av rusmidler.

Bruk av unge mennesker til å informere, etter prinsippet ung hjelper ung, er ofte den beste måten å nå elevene på.

Et tverrfaglig samarbeid mellom for eksempel skole og barnevern/sosialkontor, vil kunne ha den nødvendige kompetansen for å gi et tilfredsstillende tilbud om undervisning om rusproblemer. Rammene for et slikt arbeid bør fastlegges i en egen kommunal plan for forebyggende arbeid. Planen bør i tillegg inneholde en strategi for å samle og nyttiggjøre seg av andre instanser, organisasjoner og næringslivet. Dette for at man skal kunne iverksette tiltak overfor barn man ser har, eller vil få, problemer.

I videregående opplæring vil AEF foreslå at det innføres et AKAN opplegg med elever støttet av en kontaktlærer.

Vi vet også at når det gjelder videregående opplæring så er den store prosenten som velger å avbryte utdanningen/dropper ut et stort problem. Her må det settes inn tiltakskjeder hvor kommune og

fylkeskommune samarbeider til beste for den enkelte elev. Målet må være at flest mulig fullfører videregående med studiekompetanse, fagbrev eller kompetanse på lavere nivå.

Smugling og hjemmebrenning er to områder det må settes i gang en større innsats mot. Informasjon om farene og konsekvensene ved smugling og hjemmebrenning må gjøres bedre kjent. Avgiftspolitikken – og dermed prisnivået på alkohol – må vurderes opp mot de problemene som smugling og hjemmebrenning medfører, samtidig som det er en klar smertegrense på monopolets prisnivå.

AEF er imot at rusbrus selges i butikkene, etter vår oppfatning bør Vinmonopolet stå for alt salg av alkohol med over 3,5 volumprosent.

Alkoholloven må gi salgsstedene et påbud om at de skal disponere en like stor del av kjølediskene til alkoholsvakt og alkoholfritt øl som til øl med 2,5 – 4,7 volumprosent.

Det er viktig å utvikle lokalsamfunn med gode og trygge oppvekstvilkår. Et viktig virkemiddel her er at alle kommuner utvikler helhetlige ruspolitiske planer. AEF vil være en aktiv pådriver for at dette skjer.

Skjenketider vet vi også, i følge politiet, at har stor betydning for atferd og vold i lokalsamfunnet. Dette bør politikerne ta hensyn til når disse skal fastsettes.

AEF vil ta initiativ til et prosjekt som kan avdekke de samfunnsmessige kostnader – et kommunalt og nasjonalt rusregnskap – så vidt mulig spesifisert på henholdsvis bruk av alkohol og narkotika.

Mye av AEFs arbeid mot rus utføres av Rus-Nett Rogaland og Rus-Nett Trøndelag, og det går i korthet ut på: Samtaler, hjemmebesøk, hjelp til å komme i behandling, oppfølging etter behandling, ettervern i 2 år for alkoholiker/rusavhengig og familie/pårørende, samt drift av Kafé Nettverket.

Kafé Nettverket er en rusfri møteplass som er åpen for alle. Noen av brukerne er personer med sammensatte problemer og noen har tilhørighet i AA/NA/Alanon som trenger både hjelp til å holde seg rusfrie samt komme seg i arbeid/aktivitet. Noen er uføretrygdete og bruker kafeen som et trygt og motiverende treffsted. Det er også flere som er i fullt arbeid som bruker kafeen i fri perioder. Mye arbeid ved Kafé Nettverket utføres av frivillige AEF medlemmer.

AEF ønsker å utvikle tilbudet videre med elementer av behandlingstilbud som bygger på 12 trinn og sosial modell.

AKTIV FOR RUSFRIE SONER

Holdninger til rus skapes på en rekke forskjellige steder. I hjemmet, på skolen og i samfunnet generelt. Foreldrenes omgang med rusmidler, lærernes evne til å formidle holdninger, medias påvirkning, enkelte legers til tider lettvinde omgang med utskriving av vanedannende medikamenter, og ikke minst de samfunnsmessige signaler som politikere sender i forhold til rus, er svært viktige.

Vi stiller oss undrende til holdninger som at ”alle skal drikke alkohol, men ingen skal ha noe problem med det”. Ikke minst er AEF opptatt av at ulike områder i dagliglivet skal erklæres som rusfrie soner; så som trafikk, idrett og friluftsliv, båt og badeliv, graviditet, arbeidsliv, samvær med barn og unge osv.

AKTIV MOT LEGALISERING AV NARKOTISKE RUSMIDLER

AEF vil klart og entydig gå imot enhver legalisering av narkotiske rusmidler. AEF vil solidarisk stille opp for de medmenneskene som faller utenfor som følge av rusmiddelavhengighet.

Når det gjelder Subutex og Metadon er det akseptabelt at disse midlene brukes i behandling av rusavhengige som har prøvd alt annet, og ikke er i stand til å leve et rusfritt liv. Det må være god oppfølging med tilsyn av helsearbeidere, rusfri bolig og nødvendige aktivitetstilbud. Om mulig skal også dette kunne være en stasjon på veien til å kunne gjennomgå en behandling for å oppnå total rusfrihet.

Det finnes etter AEFs oppfatning ikke noe skille mellom svake og harde narkotiske stoffer.

Vi vil sette informasjon og synliggjøring av problemet sentralt i vårt politiske arbeid. Dette gjelder ikke minst overfor arbeiderbevegelsen for øvrig.

AEF mener at forsøksordningen med sprøyterom må avvikles snarest mulig.

AEF KREVER AT KOMMUNENE TAR ANSVAR

Norsk alkohollovgivning bygger på prinsippet om kommunalt selvstyre. Kommunene skal arbeide for at barn og unge under 18 år ikke bruker alkohol eller andre rusmidler. Kommunene skal arbeide for å begrense bruken av alkohol blant de over 18 år, samt arbeide for å hindre bruk av illegale rusmidler. Målet er å begrense de samfunnsmessige og individuelle skadevirkningene ved bruk av alkohol og andre rusmidler.

Kommunene sitter med en rekke alkoholpolitiske virkemidler som hver for seg er viktige i forhold til samfunnets totale innsats for å nå den alkoholpolitiske målsettingen.

Kommunenes ansvar omfatter forebyggende virksomhet, salgs- og skjenkebevillinger og kontroll med at bevillingshaverne overholder loven.

AEF ser det som svært viktig at kommunen gjennom en samlet alkoholpolitisk plan gir uttrykk for målsettinger og strategier i kommunens alkoholpolitikk.

Det vil i denne sammenheng også være naturlig at det utarbeides en samlet plan for forebyggende arbeid. AEF vil bidra til at alle kommuner utarbeider slik planer.

AEF krever av den enkelte kommune at:

Alkoholloven overholdes

Kommunen er bevisst på bruk av rusfrie soner

Kommunen har et gjennomtenkt forhold til salgs- og skjenkebevillinger

Det gis støtte til drift av varmestuer/suppestasjoner

Det arbeides aktivt for å motivere rusavhengige til å søke behandling.

Det etter endt behandling stilles opp med hjelp til å skaffe rusfri bolig, og muligheter for et godt ettervern.

Her må det samarbeides med behandlingsinstitusjonen.

Kommunen samarbeider godt med helseforetaket om en helhetlig plan for den enkelte.

Videre krever vi at Arbeiderpartiet tar debatten i sine kommunestyregrupper og i partiorganisasjonen.

AEF krever at samfunnet tar ansvar for de rusavhengiges rett til behandling og til et menneskeverdig liv.

Retten må gjøres reell ved at det innføres en garanti om utredning og igangsatt behandling innen 6 måneder fra søknaden er skrevet. I dag har man i liten grad oversikt over ventetid for denne gruppen.

AEF SITT ORGANISATORISKE ARBEID

AEF skal bli en organisasjon som er mer synlig i langt flere lokalmiljøer. Vi skal jobbe med praktisk rus- og sosialpolitikk lokalt. Forbundet skal være pådriver, og gripe fatt i praktiske og aktuelle saker. Å være med i AEF skal være å sette ord og meninger ut i praktisk handling. Vi skal vise hva ruspolitisk arbeid er.

Vi har følgende mål for organisasjonen i 2008 – 2012:

Øke medlemstallet

Styrke eksisterende lag og danne flere

Utvikle studiemateriell om AEF og om våre politiske saker.

Sende ut jevnlig informasjon til lag og grupper

Videreutvikle nettsider, nyhetsbrev, AEF-info, lagssendinger

Bli bedre på synliggjøring og markedsføring

Gjøre organisasjonskonferansen til en inspirasjonskilde og et debattforum

Gi gode aktivitets- og studietilbud til våre medlemmer

NEI TIL FENGLING AV BARN

FNs barnekonvensjon eller FN's konvensjon for barns rettigheter som det egentlig heter vil også være AEFs rettesnor for arbeid blant barn og unge. Norge har ratifisert denne konvensjonen, men det forekommer glipper i forhold til denne konvensjonen, også i Norge. Det heter bl.a. at barn ikke skal settes i voksenfengsel, og at en er barn inntil en har fylt 18 år. På tross av dette, hører vi stadig om barn som blir satt i varetekt, og sågar satt i vanlig fengsel fordi det ikke finnes alternativer. Mange av de problemene en del barn utvikler, enten dette er rusproblemer, spilleavhengighet, kriminalitet eller annen utagerende atferd, betegnes ofte som sykdommer eller sykdomslignende tilstander. AEFs kommentar til dette er at ”syke mennesker bør behandles – ikke fengsles!”.

Hvilke belastninger må det ikke være for en 15 åring å sitte alene i varetekt mens en venter på rettssak eller dom – hvor en heller burde være under behandling og føle trygghet for en rettferdig behandling som kanskje ofte har vært fraværende.

SAMARBEID MED DEN ØVRIGE ARBEIDERBEVEGELSE

Vi ser det som naturlig å samarbeide med DNA, LO, AOF, AUF, Norsk Folkehjelp og Framfylkingen om viktige ruspolitiske saker.

AEF krever representasjon i de utvalg som arbeider med ruspolitiske spørsmål.

AEF vil informere de sentrale ledd i arbeiderbevegelsen om hva vi som organisasjon gjør av politisk og praktisk arbeid.

AEF og AOF skal i perioden samarbeide om organisasjonsmessige tiltak.